

ح [H] : از حروف ابجد، نمایانگر نغمه هشتم از هفده نغمه موجود در یک اکتاو، در تقسیم بندی موزیک قدیم.

حاتم خان (Hâtam-xân) : رئیس موزیک نظمی و از فارغ التحصیلان شعبه موزیک دارالفنون که در سال ۱۲۹۷ خورشیدی تشکیل شد.

حاتمی، شاپور (Šâpur Hâtami) : شاپور حاتمی فرزند یحیی حاتمی، نوازنده چیره دست تار، در سال ۱۳۰۳ خورشیدی بدنیا آمد. او تار را نزد زنده یاد عبدالحسین شهنازی و ردیف های آوازی را پیش زنده یاد حسین علیخان نکیسا و دائی خود استاد عبدالله دوامی آموخت. شاپور حاتمی عضو فعال ارکستر شماره ۳ و شما و رادیو در سال های پیش و پس از ۱۳۲۵ خورشیدی است. برخی از همکاران این هنرمند گرانقدر در آن زمان عبارتند از: عباس شاپوری، پرویز یاحقی، شاپور نیاکان، فرهنگ شریف، ابراهیم سلمکی و پرویز فرصت.

حاتمی، یحیی (Yahyâ Hâtami) : نوازنده مشهور تار و از شاگردان ممتاز آقا حسین قلی. استاد یحیی حاتمی، بعد ها، بنا به وصیت آقا حسین قلی، آموزش فرزند او، عبدالحسین شهنازی را به عهده گرفت. یادگار ارزنده یحیی حاتمی، شاپور حاتمی فرزندش می باشد. لطفاً برای آگاهی بیشتر به حاتمی، شاپور نگاه کنید. زنده یاد یحیی حاتمی در سال ۱۳۱۴ خورشیدی در سن ۶۷ سالگی چشم از جهان فرو بست.

حاجب (Hâjeb) : ترانه سرا و شاعر همدوره ملک الشعرای بهار که همکاری نزدیکی با درویش داشت.

حاج بابا شاهرخ، رمضان علی (Ramezân-Ali Haj Bâbâ Šâhrox) : تعمیرکار آلات موسیقی که در تهران فعالیت دارد.

حاج بابا، صغرا (Soqrâ Haj Bâbâ) : معلم موسیقی در آموزشگاه های موسیقی تهران.

حاج بارک اله (Hâj Bârakollâh) : از تعزیه خوان های معروف دروره قاجاریه.

حاج خان، عین اله (Eynollâh Hâj Xân) : نوازنده معروف ضرب که ضرب زدن و ضربی خواندن را به ملوک کاشانی (ضرابی) آموخت.

A,a A,a آدم (Âdam) S,s K,k Š,š سرکش (Sarkes) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyam)
Z,z زاله (Zâle) C,c U,u چوب (Cub) V,v O,o وجدان (Vojdân) I,i ایران (Iran) وات های (الفای) نوین برای درست خواندن

حاج حسنی [Hāj Hasani] : گوشه ای در دستگاه های سه گاه، چهار گاه و ماهور.

حاج رجب علی [Hāj Rajab Ali] : از تعزیه خوان های مشهور دوره قاجاریه.

حاج طایر [Hāj Tayer] : سازنده مشهور سه تار و کمانچه.

حاج عبدالحسینی، محمد [Mohammad Hāj-Abdol-hopseyani] : خواننده گروه موسیقی حافظ به سرپرستی علی تحریری نوازنده سنتور و آهنگساز.

حاج عندلیب [Hāj-Andalib] : استاد آواز و مربی تاج اصفهانی و همدوره با سید عبدالرحیم اصفهانی، نایب اسداله (استاد نی) و میرزا حسین ساعت ساز.

حاج غفار کاشی، حسین [Hoseyn Hāj Qaffār Kašī] : خواننده مشهور قدیمی و استاد شیخ حبیب اله شمس الذاکرین در اواخر عهد قاجاریه.

حاج قربان [Hāj-Qorbān] : هنرمند مشهور موسیقی و همدوره با جناب دماوندی و قراب. این خواننده در دربار ناصرالدین شاه ارج و قرب خاصی داشت.

حاج محسن تهرانی، اکبر [Akbar Hāj-Mohsen Tehrani] : استاد تعلیم موسیقی در آموزشگاه های موسیقی تهران.

حاج محمد علی [Hāj-Mohammad Ali] : خواننده مشهور قدیمی و همدوره با طاهرزاده، تاج اصفهانی، اسماعیل قراب، حبیب شاطر حاجی و شهاب معروف به شهاب چشم دریده.

حاج محمد کریم (Hāj-Mohammad Karim) : سازنده معروف تار، سه تار و کمانچه.

حاج مفید (Hāj-Mofid) : خواننده مشهور قدیمی و همدوره با استاد جلال تاج اصفهانی.

حاج نوروزی، علی (Ali Hāj-Noruzi) : از صدابرداران رادیو تلویزیون ایران، که در سال ۱۳۳۱ خورشیدی در تهران بدنیا آمد. او در سال ۱۳۵۴ به استخدام سازمان رادیو تلویزیون درآمد و در قسمت تولید رادیو مشغول به کار شد. او مسئول ضبط؛ "داستان های شب" و برنامه های "صبح جمعه" می باشد.

حاجی آقا (Hājī Āqā) : سازنده مشهور تار که فرزندش رمضان شاهرخ هم پیشه پدر را برگزید و از تارسازان بسیار معروف می باشد.

حاجی امین (Hājī Amin) : خواننده مشهور دوره قاجاریه که از او صفحاتی به قطر ۱۷/۵ سانتیمتر وجود دارد.

حاجیانی (Hājyāni) : نام گوشه ای است در آواز دشتی، که در مقدمه بعد از در آمد آواز دشتی اجرا می شود.

حاجی بشیر (Hājī Bašir) : موسیقیدان و پدر استاد غلامحسین درویش. حاجی بشیر، اهل طالقان بود و سه تار خوب می نواخت.

حاجی حکیم (Hājī Hakim) : خواننده خوش صدا دوره ناصرالدین شاه.

حاجی خان (Hājī Xān) : پسر آقاخان اول است که در تنبک نوازی شهرت بسیاری داشته است. او شاگرد سماع حضور بوده و استاد عبدالله دوامی از شاگردان ممتاز اوست. حاجی خان از صدای خوبی نیز برخوردار بود و روح اله خالقی از قول درویش خان می گوید: حاجی خان، متروتم ارکستر بوده است. حاجی خان چون از خدمه عین الدوله بوده، او را حاجی خان عین الدوله نام نهاده اند.

آدم (Ādam) A,a, A,ā S,s K,k Š,š سرکش (Sarkēš) J,ī W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyām)
وات های (الفای) نوین برای درست خواندن ایران (Irān) I,ī وچدان (Vojdān) V,v O,o جوب (Cub) C,c Z,z زاله (Zāle)

حاجی خان (Háji Xán) : رئیس موزیک ژاندارمری در سال های پیش و پس از ۱۳۰۰ خورشیدی.

حاجی شاهوردی، اصغر (Asqar Háji Šáhverdi) : اصغر حاجی شاهوردی در سال ۱۳۳۶ خورشیدی در تهران دنیا آمد. در سال ۱۳۵۵ وارد دانشکده رادیو تلویزیون شد و از سال ۱۳۵۸ پس از فراغت از تحصیل، همکاری خود را با این سازمان آغاز کرد. صدابرداری، سریال هائی چون: "سلطان و شبان"، "مثل آباد"، "اشک تمساح" و "امیر کبیر" و فیلم هائی چون: "باشو، غریبه ی کوچک"، "خانه دوست کجاست"، "اجاره نشین ها" از نمونه کارهای این صدابردار است.

حاجی ملا حسین (Háji Mollá Hoseyn) : از تعزیه خوان های مشهور دوران قاجاریه.

حاجی نبی، فربرز (Fariborz Háji Nabi) : نوازنده زبردست گیتار، آهنگساز که از کارهای ارزنده این هنرمند می توان به رسیتال گیتار او اشاره داشت.

حاشیه (Hásiye) : گوشه ای است ضربی در دستگاه چهار گاه و هم چنین از اوزان و ضرب های ۲۴ گانه است.

حاشیه فرنگ (Hásiyee Farang) : گوشه ای است در دستگاه همایون.

حافظ (Háfaz) : شمس الدین محمد شیرازی متخلص به حافظ و ملقب به لسان الغیب یکی از پر رمز و راز ترین شعرای جهان، در سال ۷۹۲ هجری - قمری دنیا آمد. در اوایل سده هشتم با مرگ پدر حافظ، بهاء الدین، برادران بزرگ او هر کدام به سوئی روان شدند و شمس الدین با مادرش که اهل کازرون بود در شیراز ماندند، و روزگار آن ها در تهیدستی می گذشت. حافظ در جوانی در یک نانوائی به کار پرداخت و مشغول خمیر گیری شد، تا آن که عشق به تحصیل او را به مکتب خانه کشاند. از استاد های حافظ می توان به قوام الدین عبدالله اشاره نمود.

در سال ۷۴۲ هجری - قمری، شاه شیخ جمال الدین ابواسحاق اینجو، پسر محمد شاه، پیر حسین و ملک اشرف چوپانی را از شیراز بیرون کرد و خود حکومت فارس را بدست گرفت. او بود که حافظ را گرامی شمرد. از دیگر پادشاهان سلسله مظفریان، خصوصاً جلال الدین شاه شجاع و شاه منصور برای حافظ ارج و احترام خاصی قائل بودند. حافظ وقتی ۳۸ سال دارد، پسرش را از دست می دهد و مرگ فرزند ضربه شدیدی به شاعر می زند. اشعار حافظ، جایگاه رفیعی در موسیقی ایران دارد.

A,a Á,a آدم (Ádam) S,s K,k Š,š سرکش (Sarkes) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyám)
وات های (الفای) نوین برای درست خواندن ایران (Iran) I,i وچدان (Vojdán) V,v O,o چوب (Cub) C,c U,u زاله (Zale) Z,z

حافظ احمد قزوینی (Hāfez Ahmad Qazvini): از نوازندگان مشهور دوره صفویه.

حافظ جلالجل باخرزی (Hāfez Jalājel Bāxrezi): از نوازندگان مشهور دوره صفوی.

حافظ، گروه موسیقی (Gruhe Musiqiye Hāfez): در حال حاضر در ایران دو گروه موسیقی حافظ داریم. یکی به سرپرستی پژمان طاهری و دیگری با سرپرستی علی تحریری. گروه حافظ با سرپرستی علی تحریری از هنرمندان زیر تشکیل شده است: احمد امیر پور (تار)، عماد بهرام بیگ (تار)، مجتبی یحیی (تار)، فرزاد مشعوف (عود)، حمید گودرزی (نی)، محمد رشوند (کمانچه و ویلن)، فرهاد عندلربی (کمانچه و قیچک)، مجید میر رحیمی (تنبک)، علی تحریری، سرپرست گروه، سنتور نواز چیره دستی است که از هنر آهنگسازی بهره کافی دارد، محمد حاج عبدالحسینی (خواننده)، جمشید خیریه مقدم (خواننده کردی). تکنوازان این گروه عبارتند از: حسن ناهید (نی)، علی تحریری (سنتور)، داود یاسری (تنبک) و مجید میر رحیمی (تنبک).

حافظ، گروه موسیقی (Gruhe Musiqiye Hāfez): گروه موسیقی سنتی به سرپرستی پژمان طاهری، که از نوازندگان زیر تشکیل شده است: سید رضا طباطبائی (خواننده)، جمشید داوری (تنبک)، عبدالحسین جواهری (نی)، بهروز رضائی (تار)، شهرام محمدی (دف، تار باس)، اردوان طاهری (سه تار)، پژمان طاهری (سنتور، آهنگساز و سرپرست گروه) و عبدالحق سامانی (کمانچه).

حافظ مظفر قمی (Hāfez Mozafar Qomi): از نوازندگان معروف دوره صفویه.

حافظ و موسیقی، کتاب (Ketābe Hāfez va Musiqi): نوشته زنده یاد حسین علی ملاح، از انتشارات هنر و فرهنگ. تهران، سال ۱۳۵۱ خورشیدی.

حافظ هاشم قزوینی (Hāfez Hāsem Qazvini): از نوازندگان مشهور دوره صفویه.

حافظی، فریدون (Freydun Hāfezi): استاد و نوازنده چیره دست تار که در سال ۱۳۰۳ خورشیدی در کرمانشاه بدنیا آمد. در دوران دبستان بهترین نمره او در سرود و قرائت قرآن بود. بعد ها وارد ارکستر مدرسه شده و آغاز به نواختن تار نمود. صفحه های تار زنده یاد عبدالحسین شهنازی و مرتضی خان نی داود،

آ،ا A,a آدم (Ādam) S,s K,k Š,š سرکش (Sarkes) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyam) و ات های (الفای) نوین برای درست خواندن ایران (Irān) I,i وحدان (Vojdān) V,v O,o جوب (Cub) C,c U,u زاله (Zāle) Z,z

معلم او بودند. پس از فراغت از تحصیل ابتدائی، فریدون حافظی به‌مراه خانواده اش به تهران آمد و در مدرسه علمیه اسم نوشت و برای یاد گرفتن نت به هنرستان موسیقی رفت. زنده یاد موسی معروفی در سال ۱۳۲۳ خورشیدی با تشویق فریدون حافظی، از او هنرمندی بزرگ و گرانقدر ساخت و راه برای ورود او به رادیو هموار گشت. روز شنبه ۲۳ آذر ماه ۱۳۲۳ اولین برنامه فریدون حافظی از رادیو ایران پخش شد. تازی که استاد حافظی می‌نوازد، یادگار استاد موسی خان معروفی است که یحیی خان برای استاد معروفی ساخته بود. فریدون حافظی، سال‌ها با استاد مهدی خالقی، خانم دلکش و خانم پوران همکاری داشت. آهنگ رقص "گیسوی یار" در سال ۱۳۲۵ که توسط حافظی ساخته شده است، از جاودانه ترانه‌های موسیقی ایران است.

حالت، ابوالقاسم (Abolqāsem Hālat): زنده یاد ابوالقاسم حالت، فرزند محمد تقی حالت، از کودکی به موسیقی، نقاشی، شعر و نویسندگی علاقه داشت. از کلاس ششم ابتدائی شعر گفتن را آغاز نمود. در سال ۱۳۱۷ خورشیدی وقتی ابوالقاسم حالت در کلاس چهارم دبیرستان مروی درس می‌خواند با زنده یاد حسین توفیق آشنا می‌شود و از جانب ایشان دعوت می‌شود تا با هیئت تحریریه این روزنامه همکاری کند. حالت، ۵ سال متوالی، سردبیری این مجله فکاهی را به عهده داشت. اولین تصنیف ابوالقاسم حالت که توسط حمید قنبری در تماشاخانه تهران خوانده شد "چاقوکش‌ها" نام داشت که بسیار گُل کرد. پس از این تصنیف؛ "وکالت خانم‌ها" را ساخت که زنده یاد مجید محسنی آن را خواند. تصنیف‌های جدی ابوالقاسم حالت را خانم ملکه حکمت شعار اجرا می‌کرد. ابوالقاسم حالت در سال ۱۳۲۵ به هندوستان رفت و در بمبی به کار دوبله فیلم پرداخت. او در سال ۱۳۲۷ به ایران بازگشت و همکاری خود را با رادیو ایران آغاز نمود. ابوالقاسم حالت، به سه زبان عربی، انگلیسی و فرانسه تسلط کامل داشت و کتب بسیاری را ترجمه نموده است. استاد ابوالقاسم حالت، یکشنبه سوم آبان ماه ۱۳۷۱ خورشیدی چشم از جهان فرو بست.

حالت در موسیقی (Hālat dar Musiqi): اصطلاحاتی به منظور روح دادن به موسیقی وجود دارد که بعضی معرف حالات برونی و برخی معرف حالات درونی هستند که در نتیجه هدف هنر را که اکسپرسیون نام دارد تحقق ببخشند.

حالت‌های برونی:

Forte	[f]	قوی
Fortissimo	[ff]	دو برابر قوی
Forte Fortissimo	[fff]	سه برابر قوی
Piano	[p]	ملایم
Pianissimo	[pp]	دو برابر ملایم

Ā,a A,a آدم (Ādam) S,s K,k S,s سرکش (Sarkes) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyām)

Z,z زاله (Zāle) C,c U,u جوب (Cub) V,v O,o وحدان (Vokdān) I,i ایران (Irān) وات‌های (الفای) نوین برای درست خواندن

Piani Pianissimo (ppp)	سه برابر ملایم
Forte Piano (f-p)	اول قوی بلافاصله ملایم
Mezzo Forte (mf)	نیمه قوی
Mezzo Piano (mp)	نیمه ملایم
Leggiero	سبک
Legato	متصل
Mareato	مشخص و واضح
Staccato	مقطع
Rinforzando	دو باره قوی کردن صداها
Sforzando (sfz)	شدت و اکسان ناگهانی بر روی یک نت
Crescendo	بتدریج قوی کردن صدا <
Decrescendo	بتدریج ملایم کردن صدا >
حالت های درونی عبارتند از:	
	مهربان
	عاشقانه
	با شجاعت
	هوس انگیز
	راحت
	با لطف
	شیرین
	دردناک
	خشمگین
	خوشحالی
	غم
	با ابهت و جلال.

حال کردن (Hāl Kardan) : در موسیقی به معنی لذت بردن از ساز و آواز می باشد.

حامد یزدانی، اسماعیل (Esmāwil Hāmed-Yazdāni) : استاد و نوازنده سنتور در هنرستان

موسیقی تبریز که در سال ۱۳۵۸ به تعطیلی کشیده شد.

A,a A,a آدم (Ādam) S,s K,k Š,š سرکش (Sarkēš) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyām)
Z,z زاله (Zāle) C,c چوب (Cub) V,v وحدان (Vojdān) I,i ایران (Iran) وات های (الفای) نوین برای درست خواندن

حامل (Hâmel) : پنج خط افقی و موازی با فواصل معین که نت ها را در رو، یا میان خطوط آن می نویسند و از هم تشخیص می دهند، حامل گویند. خطوط حامل معمولاً از پائین به بالا شمرده می شوند. بوسیله حامل ۱۱ نت شناخته می شود بدین ترتیب: ۵ نت در روی خطوط، ۴ نت در میان خطوط و یک نت در بالا و چسبیده به خط پنجم و یک نت در زیر و چسبیده به خط اول.

حامل زیر و بم (Hâmele zir va bam) : در نواحی بالای حامل زیر و پائین حامل بم، غیر از ۱۱ نت، نت های دیگری می توان نوشت. این عمل بوسیله افزودن خطوط اضافی بر حامل انجام می گیرد.

حامل عمومی (Hâmele Omumi) : حاملی دارای ۱۱ خط موازی با سه کلید سل، دو و فا.

حامل مضاعف (Hâmele Mozâaf) : در نت نویسی آن دسته از آلات موسیقی نظیر؛ پیانو و ارگ که انگشتان دو دست در نوازندگی دخالت مستقیم دارند، از حامل مضاعف استفاده می شود. حامل پائین برای دست چپ با کلید فا و حامل بالا برای دست راست با کلید سل، نت نویسی می شود.

حامی، امیر حسین (Amir Hoseyn Hâmi) : از صدابرداران مشهور ایران که در سال ۱۳۱۲ خورشیدی در تهران بدنیا آمد. از سال ۱۳۲۷ به حرفه صدابرداری و صدا گذاری روی آورد. در سال ۱۳۳۰ در استودیو؛ ایران فیلم کار جدی صدا برداری را آغاز کرد و بمدت ۲۰ سال با این استودیو همکاری داشت. در کارنامه این صدا بردار فعال که با استودیوهائی چون: خاور میانه، مهتاب، راما و البرز همکاری داشت، بیش از یک هزار فیلم وجود دارد. صدابرداری فیلم هائی چون: "بلوچ"، "داش آکل"، "ساز دهنی"، "انتظار"، و "مسافر" از کارهای اوست.

امیر حسین حامی ۵۲ سال است که در زمینه صدابرداری فعالیت می کند.

حباب، گروه [Gruhe Hobab] : گروه موسیقی حباب که اولین آلبوم از این گروه بنام "بارون حباب" با ۶ ترانه در آن از طرف کمپانی کلتکس تولید و پخش شده است. اولین آلبوم این گروه "دخترم مرا ببخش" نام دارد. رهبری این گروه با آهنگسازی بنام شاهرخ نوین است.

حبیب [Habib] : خواننده خوش صدا و صاحب سبک قدیمی با ترانه های ماندگاری چون: "مرد تنهای شب" و آلبوم های: "آفتاب - مهتاب"، "خورشید خانم"، "آخه عزیزم چی میشه"، "بزن باران" و "کویر باور". مرد تنهای شب که حبیب را به اوج رساند از سروده های سعید قائم مقامی است. حبیب که ساکن سعد آباد شمیران بود، خوانندگی را از ۱۶ سالگی آغاز نمود. آن روزها حبیب، ترانه های روان بخش را می خواند. او با خواندن ترانه مرد تنهای شب و آشنائی اش با تهیه کننده برنامه رنگارنگ تلویزیون، احمدی، پا به عرصه هنر موسیقی گذاشت. حبیب در سال ۱۹۸۰ به آمریکا آمد و اینک ساکن لس آنجلس است.

حبیب [Habib] : نوازنده مشهور ضرب در دربار ناصرالدین شاه و همدوره با میرزا عبدالله و آقا حسینقلی.

حبیب اصفهانی [Habib Esfehāni] : میرزا حبیب اصفهانی معروف به حبیب شاطر از خوانندگان مشهور قدیمی است که در جوانی بعلت بیماری، صدایش خراب شد. این خواننده با عارف قزوینی همکاری داشته است.

حبیبیان، چنگیز [Cangiz Habibyān] : خواننده جوان و خوش صدا در تهران که آلبوم "همسفر" او در دسترس عموم می باشد.

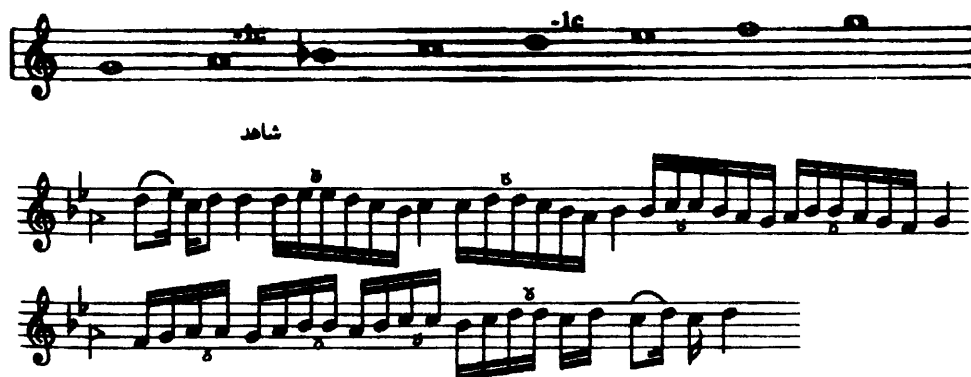
حبیب کُرده، مرشد [Moršed Habib Korde] : خواننده و ضرب نواز زورخانه پهلوان اکبر خراسانی بوده است.

حبیبی، صالح [Sāleh Habibi] : از صدابرداران رادیو و تلویزیون ایران در تهران.

حبیبی، مسعود [Maswud Habibi] : نوازنده چیره دست پیانو که در تبریز فعالیت دارد.

حبیبی، مسعود (Maswud Habibi) : نوازنده دف و دایره، که فعالیت چشمگیری با خواننده خوش صدا دکتر محمد اصفهانی دارد.

حجاز (Hejáz) : گوشه ای است در آواز ابوعطا. حجاز انواع مختلف دارد، نظیر: حجاز بغدادی و حجاز نایب اسدالهی. حجاز، نام مقامی است از جمله ۱۲ مقام موسیقی قدیم ایران.

حجاز بزرگ (Hejāze Bozorg) : یکی از ۴۸ گوشه موسیقی مقامی.

حجاز ترک (Hejāze Tork) : از ترکیبات ۲۴ شعبه موسیقی قدیم ایران است.

حجاز زمزمه (Hejāze Zemzeme) : از ۹۷ اصطلاح فارسی موسیقی، رایج در موسیقی عرب.

حجاز عراق (Hejāze Arâq) : از ۴۸ گوشه موسیقی قدیم ایران.

حجاز عربان (Hejāze Arabân) : نوعی حجاز در موسیقی قدیم ایران.

حجاز کار (Hejāze Kâr) : از ۹۷ اصطلاح موسیقی فارسی که در موسیقی مصر رایج است.

حجاز نایب اسدالهی (Hejāze Nāyeb Asad-olāhi) : حجازی که طریقه اجرای آن منسوب به نایب اسداله، استاد نی می باشد.

حجاز همایون (Hejáze Homáyun): از ۹۷ اصطلاح موسیقی ایرانی که در موسیقی عرب رایج است.

حجازی، اسداله (Asad-olláh Hejázi): دکتر اسداله حجازی در سال ۱۳۲۰ در سرچشمه تهران بدنیا آمد. پدرش از شاگردان استاد علی اکبر شهنازی بود. وی در سال ۱۳۳۴ برای آموختن ضرب، نزد استاد حسین تهرانی رفته و ضمن فراگیر ضرب، برای آموختن تار نزد استاد شهنازی می رود. نت نویسی و نت خوانی را از استاد موسی معروفی و تقوری موسیقی را نزد ابراهیم صفائی، رادمرد و سپس پیرنیا می آموزد. دکتر اسداله حجازی دکتری خود را در ژنتیک گیاهی از آلمان دریافت کرده است. او در حال حاضر در آمریکا زندگی می کند.

حجازی، رحمت اله (Rahmat-olláh Hejázi): رحمت اله حجازی در سال ۱۳۱۳ خورشیدی در تهران بدنیا آمد. در ۸ سالگی آموختن و نواختن ویلن را تحت نظر استاد بحرینی شروع نمود و سپس به کلاس استاد حسین یاحقی رفت و خیلی زود در زمره شاگردان استاد ابوالحسن صبا در آمد. رحمت اله حجازی فارغ التحصیل هنرستان عالی موسیقی بوده و در سال ۱۳۴۸ خورشیدی اقدام به تاسیس آموزشگاه موسیقی نمود. استاد رحمت اله حجازی، علاوه بر ویلن، سنتور، تار و سه تار را نیز بسیار زیبا می نوازد.

حجازی، شکراله (Šokr-olláh Hejázi): نوازنده چیره دست تار و از شاگردان ممتاز استاد علی اکبر خان شهنازی. شکراله حجازی، پدر هنرمند گرانقدر، رحمت اله حجازی است.

حجازی، عبدالله (Abdolláh Hejázi): خواننده مشهور سال های پیش و پس از ۱۳۰۰ خورشیدی که بمدت ۷ سال سمت معلمی به استاد حسین قوامی (فاخته) را داشت.

حجازی، فواد (Foád Hejázi): آهنگساز جوانی که در تهران فعالیت دارد. فواد حجازی در سال ۱۳۴۹ در تهران بدنیا آمد و پس از طی دوره هنرستان عالی موسیقی به دانشکده موسیقی وارد و از آن جا فارغ التحصیل گشت. از استاد های فواد حجازی می توان به زنده یاد استاد: مرتضی حنانه، اردشیر روحانی و فریدون ناصحی اشاره داشت. فواد حجازی نوازنده زیر دست کلارینت و ساکسیفون همکاری نزدیکی با ارکستر مجلسی هنرستان عالی موسیقی دارد.

حُدا (Hodá): سرود و آواز ساریانان، بهنگام راندن شتر.

Á,a A,a آدم (Ádam) S,s K,k Š,s سرکش (Sarkes) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyám)
 Ž,z واه (Žále) C,c U,u چوب (Cub) V,v O,o وجدان (Vojdán) I,i ایران (Iran) وات های (الفای) نوین برای درست خواندن

حدادیان، محمد علی (Mohammad Ali Haddādyān) : نوازنده چیره دست نی که در اصفهان بدنیا آمد و سال ها بعنوان استاد در مرکز حفظ و اشاعه موسیقی سنتی ایران به تعلیم این هنر پرداخته و می پردازد.

حدادی، پژمان (Pežmán Haddádi) : نوازنده چیره دست ضرب در لس آنجلس و از همکاران گروه موسیقی دستان در اجرای برنامه در خارج از کشور.

حدادی، سیروس (Sirus Haddádi) : نوازنده زبردست فلوت و همدوره با دیگر فلوت نوازان سال های پیش و پس از ۱۳۳۵ خورشیدی: سیروس فرصت، پرویز فرصت، چنگیز عسکر پور، اله زاری، تقوا منش و عماد رام.

سیروس حدادی، در سال ۱۳۱۱ خورشیدی در تبریز بدنیا آمد. در سه سالگی همراه با خانواده اش به تهران رفت. تحصیلات متوسطه سیروس حدادی در شیراز بود. در سال ۱۳۳۱، خانواده او به تهران باز می گردند و در همین سال با پیشنهاد آقای قریب رئیس هنرستان موسیقی ملی، سیروس حدادی به آن هنرستان می رود. معلم اول او؛ استاد متوچهر صادقی بود. بعد ها، او به ارکستر نوین به سرپرستی کلنل وزیری و رهبری استاد حسین علی ملاح رفت و با آمدن مرتضی حنانه به رادیو و تشکیل ارکستر فارابی، همکاریش را با این ارکستر آغاز نمود.

حدادی، فرخ (Farrox Haddádi) : نوازنده چیره دست تار و همدوره با دیگر تار نوازان مشهوری چون؛ اصغر کرد بچه، نصر اله دلارامجو و محمد علی مانی و ویلن نوازان معروفی چون؛ علی تجویدی و حسین یا حقی.

حدادی، نصرت اله (Nosrat-ollāh Haddádi) : موسیقیدان، محقق و نویسنده گرانقدر ایران. نصرت اله حدادی در سال ۱۳۰۸ خورشیدی در سنندج بدنیا آمد. در سال ۱۳۲۷ وارد مدرسه موزیک نظام گردید و ویلن را بعنوان ساز تخصصی برگزید. استاد هائی چون؛ عبدالله شامی و اسد پور او را تعلیم دادند. او زمانی سرپرست ارکستر نظام و رادیو سنندج بود. از این هنرمند گرانقدر کتاب های "چهل دو ترانه قدیمی" و "حافظ خوش الحان" منتشر و در دسترس می باشد.

حُدی (Hodi) : گوشه ای است در دستگاه های سه گاه و چهار گاه. هم چنین، یکی از ۴۸ گوشه موسیقی مقامی گذشته است.

حُر، علی (Ali Hor) : از تعزیه خوان های سال های پیش و پس از ۱۳۳۰ خورشیدی در تهران.

حُر، هادی (Hadi Hor) : از تعزیه خوان های ۵۰ سال پیش تهران (۱۳۳۰ خورشیدی).

حرّبی (Harbi) : گوشه ای است ضربی و قدیمی در دستگاه ماهور و راست پنجگاه و هم چنین از وزن های قدیمی موسیقی ایرانی است.

حرکت در موسیقی (Harakat dar Musiqi) : میزان تندی و کندی در هر قطعه موسیقی را حرکت یا تندای آن می نامند و با علامت های خاصی نشان داده می شود.

گاهی اعدادی بعد از این علامت ها نوشته می شود که باید مخرج کسری که صورت آن یک است بحساب آورد. مثلاً $p = 60$ یعنی ضرب قطعه یا نت موسیقی بایستی $1/60$ دقیقه یعنی یک ثانیه باشد. برای کنترل حرکت یا تندی موسیقی از اسبابی به نام مترونم استفاده می کنند. (لطفاً برای آگاهی بیشتر به مترونم نگاه کنید).

حروف زینت (Horufe Zinat) : حروف کوچکی که جزء کشش نت ها محسوب نشده و بوسیله علائم وضع شده، نشان داده می شوند. حروف مذکور بر روی نت اصلی قرار گرفته، باعث لطافت و جلوه آهنگ می شود. حروف زینت به چهار دسته تقسیم می شوند:

Appoggiature	۱	اپوزیاتور
Trille	۲	تریل
Grupetto	۳	گروپتو

A,ā A,a آدم (Adam) S,s K,k Š,š سرکش (Sarkesh) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyam)
 Z,z زاله (Zale) C,c U,u جوب (Cub) V,v O,o وحدان (Vojdan) I,i ایران (Iran) (الفای) نوین برای درست خواندن

مردان Mordant ۴

لطفاً برای آگاهی بیشتر به هر کدام از حروف زینت نگاه کنید.

حریری (Hariri): ویلن نواز برجسته و همکار با فخرالدین حکیمی نوازنده تار، رضا بهنام، نوازنده ضرب، مجتبی میرزاده، نوازنده ویلن و خواننده خوش صدا؛ ایرج مهدیان.

حُزام (Hozâm): از سی مقام موسیقی ایرانی موجود در ۵۲ مقام موسیقی عرب.

حُزان (Hozzân): گوشه ای است در دستگاه های سه گاه، چهار گاه و ماهور.

حزین (Hazin): گوشه ای است در دستگاه های: ماهور، شور، سه گاه، چهار گاه، راست پنجگاه، نوا و اصفهان.

حزین لاهیجی، شیخ محمد علی (Seyx Mohammad Ali Hazin Lâhiji): شیخ محمد علی حزین لاهیجی اصفهانی در سال ۱۱۰۳ هجری - قمری در اصفهان بدنیا آمد. پدرش از مردم لاهیجان بود، از این رو به حزین لاهیجانی شهرت یافته است. حزین لاهیجی بهنگام حمله افغان ها به اصفهان، از شهر گریخته و به هندوستان رفت و آن جا مقیم شد. زندگی این شاعر بزرگ ایرانی در سفر خلاصه می شود. حزین لاهیجی که امروز از اشعار او، خوانندگان بسیاری استفاده می کنند در سن ۷۷ سالگی به سال ۱۱۸۰ هجری در بنارس چشم از جهان فرو بست. دوران زندگی حزین لاهیجی، پایان حکومت صفوی و حمله افغان ها به ایران، است که از پر آشوب ترین دوران های تاریخ ایران بشمار رفته و در حمله افغان ها به ایران، اصفهان، زادگاه

A,a A,a آدم (Adam) S,s K,k Š,š سرکش (Sarkes) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyam)
Z,z زاله (Zâle) C,c U,u چوب (Cub) V,v O,o وحدان (Vojdan) I,i ایران (Iran) (الفای) نوین برای درست خواندن

حزین به ویرانی دهشتناکی می رسد.

از زیباترین اشعار حزین لاهیجی "اسیر" می باشد که شهاب الدین جزایری خواننده خوش صدای کرمانشاهی آن را خوانده است.

ای وای بر اسیری، کز یاد رفته باشد در دام مانده باشد، صیاد رفته باشد.

حسابی، دکتر محمود (Doktor Mahmud Hesabi) : استاد برجسته دانشگاه تهران و از بانیان و نویسندگان اساسنامه هنرستان موسیقی ملی در سال ۱۳۲۸ خورشیدی.

حسام (Hesam) : خواننده ساکن لس آنجلس که به بازخوانی ترانه خوانندگان دیگر می پردازد.

حسام (Hesam) : خواننده و ترانه سرای فعال در بلژیک با آلبوم های: "ما در" و "نهنگ". حسام از ۱۵ سالگی با نواختن گیتار، پیانو، کی بورد، ترومپت و فلوت آشنا بود. او در سن ۲۷ سالگی از هنرستان عالی موسیقی تهران فارغ التحصیل گشت. آهنگ های آلبوم مادر از ساخته های ایرج هیئت است.

حسن، حاج سید (Haj Seyyed Hasan) : حاج سید حسن، نوازنده سه تار که تصنیف و آواز هم می خوانده، او دارای سه تار ظریف و کوچکی بود بنام روشنگ.

حسن، سید (Seyyed Hasan) : سید حسن شبیه اصفهانی از تعزیه خوان های دوره ناصری که به ردیف های موسیقی ایرانی واقف بوده و صدای بسیار زیبایی داشته است.

حسن، درویش (Darvish Hasan) : درویش حسن اصفهانی، خواننده مشهور دوران قاجار که گوشه حاجی حسنی منسوب به اوست.

حسن، میرزا (Mirza Hasan) : میرزا حسن خان برادر بزرگ میرزا عبدالله که تار بسیار زیبا می نواخت.

حسن خان سنجلانی (Hasan Xan Sanjelani) : خواننده ترانه های گیلکی و همدوره با قمر الملوک وزیری که از او صفحاتی از کمپانی پولیفون وجود دارد.

A,a A,a آدم (Adam) S,s K,k Š,š سرکش (Sarkes) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyam)
وات های (الفای) نوین برای درست خواندن ایران (Iran) I,i وجدان (Vojdan) V,v O,o جوب (Cub) C,c U,u زاله (Zale) Z,z

حسن خان شاملو (Hasan Xân Šamlu): از قبیله شاملو که از مهمترین قبیله های قزلباش بودند. او در عهد شاه عباس و شاه صفی میزیست. از این شاعر کتابی شامل ۳۰۰۰ بیت به شماره **Supp 2061** در کتابخانه ملی پاریس وجود دارد.

حسن خانی، مسعود (Maswud Hasanxāni): مسعود حسن خانی در سال ۱۳۱۷ خورشیدی در تهران بدنیا آمد. در ۱۲ سالگی آموختن ویلن را آغاز کرد و سه سال دوره مقدماتی ویلن را تحت نظر: محلوجی و تاج بخش در هنرستان موسیقی ملی گذراند. استاد بعدی او: علی تجویدی است که او را بمدت چهار سال آموزش داد.

مسعود حسن خانی استاد تعلیم ویلن در سال های پیش و پس از ۱۳۴۰ است که در سازمان هنری آپادانا به تعلیم هنرجویان رشته موسیقی اشتغال داشت. او سال ها با محمد لشگری در کلاس موسیقی او (کلاس موسیقی برادران لشگری) که در سه راه امین - حضور قرار داشت، همکاری داشت. مسعود حسن خانی در سال ۱۳۳۷ به رادیو دعوت شد تا با ارکستر گلها و ارکستر شماره ۲ همکاری نماید. او علاوه بر ویلن که ساز تخصصی اش می باشد، با سازهای دیگر چون؛ سه تار و کمانچه هم آشنائی کامل دارد.

حسن خانی، مهتاب (Mahtāb Hasanxāni): نوازنده ویلن در ارکستر مجلسی هنرستان عالی موسیقی تهران در گروه ویلن دوم.

حسن دهلوی (Hasan Dehlavi): از شاعران بزرگ پارسی گوی هندوستان در سده های هفتم و هشتم هجری است. حسن دهلوی در دهلی بدنیا آمده است و در عهد سلاطین شمسیه و بلبنیه زندگی می کرده. در چنین دوره درخشانی از عهد استیلای ادب و فرهنگ ایرانی در هندوستان است که شاعر بزرگ؛ امیر حسن دهلوی و امیر خسرو دهلوی تربیت شدند.

حسن زاده، بهرام (Bahrām Hasanẓāde): آهنگساز قدیمی ایران که سرپرستی ارکستری بنام حسن زاده را بعهده داشت. برای آگاهی بیشتر لطفاً به ارکستر بهرام حسن زاده نگاه کنید.

حسن زاده، شهرام (Šahrām Hasanẓāde): آهنگساز فعال ساکن تهران که همکاری نزدیکی با فواد حجازی و دکتر محمد اصفهانی دارد.

حسن زاده شیرازی (Hasanzāde Širāzi) : از خوانندگان خوش صدا که از قدرت صدای خوبی برخوردار است. حسن زاده شیرازی بخواندن ترانه های محلی فارس می پردازد. از کارهای زیبای او می توان به آلبوم "گلابتون" اشاره داشت.

حسن سنتور خان (Hasan Santur Xân) : لطفاً به سنتور خان نگاه کنید.

حسن سنتوری (Hasan Santuri) : نوازنده چیره دست سنتور و از شاگردان محمد صادق خان که از او صفحاتی در دست می باشد.

حسن شاه هروی (Hasan Šāh Heravi) : از شاعران معروف سده نهم است که از زمان شاهرخ تا عهد سلطان حسین بایقرا، با سلاطین و شاهزادگان تیموری معاصر و معاشر بوده است. محل تولد این شاعر مشهد و زمان ولادتش سال ۸۰۰ هجری بوده است.

حسن علی (Hasan Ali) : ملقب به امیر خان از خوانندگان مشهور دوره محمد شاه قاجار است. حسن علی، سنتور را زیبا می نواخت. این نوازنده و خواننده، بعد ها جزو هنرمندان دربار ناصرالدین شاه گشت. حسن علی خان، در سن ۱۰۵ سالگی چشم از جهان فرو بست.

حسن قاجار (Hasan Qājār) : شیخ حسن قاجار از تعزیه خوان های مشهور عهد قاجار است.

حسن قصاب (Hasan Qassáb) : خواننده مشهور قدیمی و همدوره با طاهرزاده، ادیب خوانساری و امیر قاسمی که در تقسیم بندی مکاتب آوازی در مکتب تهران جای دارد. از این خواننده صفحاتی که بنام صفحه های ۲۵ سانتی متری معروف است وجود دارد. لطفاً برای آگاهی بیشتر در خصوص مکتب های آوازی به مکاتب آوازی موسیقی نگاه کنید.

حسن کاشی (Hasan Kāši) : معروف به حسن فُکلی، خواننده مشهور دوره ناصری.

حسن کاشی (Hasan Kāši) : مولانا حسن بن محمود کاشی آملی معروف به حسن کاشی از شاعران معروف سده هشتم هجری است. این شاعر معاصر سلطان محمد خدا بنده (۷۰۳ - ۷۱۶ هجری) است.

آدم (Ādam) A,a Á,a س,س K,k Š,š سرکش (Sarkēš) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyām)
وات های (الفای) نوین برای درست خواندن ایران (Iran) I,i وجدان (Vojdān) V,v O,o جوب (Cub) C,c U,u جاله (Žale) Z,z

حسن کمانچه (Hasan Kamance) : از نوازندگان مشهور کمانچه در دربار ناصرالدین شاه.

حسن لبه (Hasan Labe) : نوعی سمغ و شیرۀ درخت که سابقاً بجای کلیفون برای کمانۀ کمانچه (آرشه) استفاده می کردند. این شیرۀ از درختی بنام کلنگو که شبیه به کندر است، بدست می آید.

حسن متکلم (Hasan Motakalem) : از شاعران سده هشتم و از مداحان سلاطین آل کرت در هرات بود. زادگاه او نیشابور ولی محل تحصیل و تربیت او هرات بوده است. او در سال ۷۴۱ هجری در نیشابور در گذشت و در کنار شیخ فرید الدین عطار به خاک سپرده شد. قصاید و رباعیات او معروف است.

حسن، مرشد (Hasan Morsed) : برادر مرشد علیجان که در زورخانه آقا غلامحسین خزانه ضرب میزد و می خواند.

حسنی، محمد (Mohammad Hasani) : نوازنده چیره دست ترومپت در ارکستر مجلسی هنرستان عالی موسیقی.

حسنی نژاد فراهانی، محمد علی (Mohammad Ali Hasani Nežād farāhāni) : نویسنده، کارگردان، شاعر و نوازنده چیره دست سنتور، در سال ۱۳۴۷ خورشیدی در تهران بدنیا آمد. از ۱۳ سالگی فراگیری موسیقی و نواختن سنتور را نزد میلاد کیائی و کامکار و سپس استاد منصور صارمی آغاز کرد. او در سال ۱۳۷۴ از دانشکده هنر فارغ التحصیل شد و فیلم نامه هائی چون: "آهنگ خاطره"، "دارالمجانین"، "خزان زدگان"، "انجمن اخوت" و "از آن شبی که بر نگشتی"، را بر اساس زندگینامه استاد ابوالحسن صبا به رشته تحریر در آورد. او سازنده موسیقی تاتر "پرواز را بخاطر بسپار" می باشد.

حسین، حاجی ملا (Hāji Molā Hoseyn) : حاجی ملا حسین، اهل زرنند ساوه، از تعزیه خوانان مشهور عهد ناصرالدین شاه که نقش زنانه را خوب اجرا می کرد. در ماه محرم او کار و زراعت خود را رها می کرد و به تهران می آمد تا در تکیه دولت شبیه خوانی کند.

حسین (Hoseyn) : معروف به کریم کور از نوازندگان دستۀ مطرب سید احمد در زمان قاجاریه است.

حسینا [Hoseynā] : از آوازهای فریادی در موسیقی کاشمر. لطفاً برای آگاهی بیشتر به کاشمر، موسیقی نگاه کنید.

حسین اسماعیل زاده [Hoseyn Esmāwil-zāde] : نوازنده مشهور کمانچه و فرزند اسماعیل خان کمانچه کیش است. حسین اسماعیل زاده شاگرد عموی خود، قلی خان که جزو دسته مطرب های سرپولک تهران بوده می باشد. آشنائی این هنرمند با انجمن اخوت، باعث شد تا او روش مطربی را کنار گذاشته و کلاس مشق کمانچه دایر کند. از معروف ترین شاگردان او، حسین یاحقی را می توان نام برد.

حسین، امین اله [Aminollāh Hoseyn] : امین اله حسین، آهنگساز پر آواز ایرانی که تقریباً تمامی عمرش را در فرانسه زندگی کرد و سنفونی پرسپولیس او شهرت خاصی دارد. امین اله حسین، پدر ربرت حسین هنریشه بزرگ فرانسوی است.

امین اله حسین در سال ۱۲۸۲ خورشیدی بدنیا آمد. ابتدا موسیقی را نزد مادر خود آموخت. بعد ها به پاریس رفت و در کنسرواتوار پاریس، تحصیلات خود را در موسیقی به پایان رسانید. تراژدی "رستم و سهراب"، "لیلی و مجنون"، "ساقی"، "خرابه های تخت جمشید"، مینیاتورهای ایران، "آوازهای رزمه"، "رقص چرکسی"، "گل و بلبل"، "ای ساربان" و "جوشش روان" نمونه هایی از آثار این هنرمند گرانقدر است. امین اله حسین، موسیقی ایرانی را پدر و مادر موسیقی جهان می داند. او، در ساخته های خویش، از آهنگ های فولکلوریک آذربایجانی استفاده می کند.

حسین بختیاری [Hoseyn Baxtyāri] : نوازنده چیره دست تار و از شاگردان آقا حسین قلی.

حسین پور، فرهاد [Farhād Hoseyn-pur] : آهنگسازی که از او موسیقی متن فیلم "ستاره دنباله دار" ساخته سیروس کاشانی ثراد با شرکت جمشید مشایخی و فخری خوروش که در سال ۱۳۶۴ خورشیدی ساخته شده را می توان نام برد.

حسین جان [Hoseyn Jān] : خواننده معروف دوره قاجاریه که از او صفحاتی بنام های : "ساقی نامه"، "ز طلعت گل مولا"، "دختر شاهزاده حکیم"، "نگار" و "زلف خرمائی" وجود دارد.

حسین جان رقاص [Hoseyn Jān Raqqās] : معروف به "گارسون"، خواننده قدیمی دوره قاجاریه که از او صفحاتی (صفحه های ۲۵ سانتیمتری) وجود دارد.

A,a A,a آدم (Adam) S,s K,k Š,š سرکش (Sarkes) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyam)
وات های (القای) نوین برای درست خواندن ایران (Iran) I,i وجدان (Vojdān) V,v O,o چوب (Cub) C,c U,u زاله (Zāle) Z,z

حسین خان [Hoseyn Xân] : میرزا حسین خان رئیس موزیک دولتی و از فارغ التحصیلان شعبه موزیک دارالفنون.

حسین خان [Hoseyn Xân] : نوازنده مشهور کمانچه در دوره قاجاریه که از او صفحه "پیش در آمد ابوعطا" وجود دارد.

حسین خان [Hoseyn Xân] : نوازنده مشهور دف و تنبک در دوره قاجاریه که معروف به ملندوق بوده است.

حسین خانی، علیرضا [Alirezâ Hoseyn-xâni] : نوازنده چیره دست کمانچه در لرستان که در سن ۴۵ سالگی به علت بیماری، چشم از جهان فرو بست.

حسین خلیفه [Hoseyn Xalife] : از نوازندگان چیره دست تار و شاگرد میرزا عبدالله.

حسین درشکه چی [Hoseyn Doroškeci] : خواننده مشهور دوره قاجاریه که به حسین رشتی نیز معروف بود.

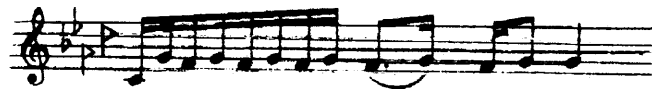
حسین صوتی [Hoseyn Souti] : از آوازخوانان مشهور رشت در سال های پیش و پس از ۱۳۲۰ خورشیدی.

حسین طنپوره ای [Hoseyn Tanburei] : میرزا حسین طنپوره ای، نوازنده چیره دست دوران صفویه.

حسین قلی [Hoseyn Qoli] : آقا حسین قلی نوازنده مشهور تار. لطفاً به آقا حسین قلی نگاه کنید.

حسینی [Hoseyni] : گوشه ای است در دستگاه شور که در نوا هم آمده. حُسینی، نام مقامی از جمله ۱۲ مقام موسیقی قدیم است.

آ,â A,a آدم (Âdam) S,s K,k Ş,ş سرکش (Sarkes) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyam)
وات های (الفای) نوین برای درست خواندن ایران (Iran) I,i وچدان (Voçdan) V,v O,o چوب (Cub) C,c U,u زاله (Zâle) Z,z

حسینی، احمد [Ahmad Hoseyni]: احمد حسینی، نوازنده معروف دوتار، در سال ۱۳۴۹ در روستای بالاجلی، علی آباد کتول در مازندران بدنیا آمد. پدر او سید رحیم از خوانندگان و نوحه خوانان معروف علی آباد کتول است.

حسینی، حامد (Hamed Hoseyni) : نوازندهٔ چیره دست و جوان دف در کرمانشاه.

حسینی حجازی (Hoseyni Hejazi) : دایره ششم از ادوار هشتاد و چهار گانه ارموی در موسیقی قدیم ایران.

حسینی حسین (Hoseyn Hoseyni) : از صدا برداران رادیو تلویزیون ایران در تهران.

حسینی، سید حسن (Seyyed Hasan Hoseyni): نوازنده قدیمی و چیره دست تنبور، در سال ۱۳۲۱ خورشیدی در هشنگرد بدنیا آمد. تنبور نوازی را نزد استاد سید نور محمد حسینی فرا گرفت و ۵۰ سال است که این ساز را در کنار سه تار و چگور می نوازد. سید حسن حسینی در حال حاضر در هشتگرد به شغل کشاورزی اشتغال دارد.

حسینی. سید رحیم (Seyyed Rahim Hoseyni): از خوانندگان و نوحه خوانان معروف علی آباد کتول در مازندران.

حسینی، سید علی الدین (Seyyed Ali-eddin Hoseyni): تنبور نواز کرمانشاهی که در سال ۱۳۲۸ خورشیدی در روستای بکتر سفلی دنیا آمد. او ۳۴ سال است که تنبور می نوازد و در حال حاضر در آموزش و پرورش کرمانشاه به کار اشتغال دارد.

حسینی، سیددولی (Seydvali Hoseyni) : نوازنده و استاد تعلیم تنبور در کرمانشاه.

حسینی، شاهرخ (Šāhrox Hoseyni) : نوازنده ویلن در ارکستر مجلسی هنرستان عالی موسیقی تهران در گروه ویلن دوم.

حسینی، نور کرم (Nur Karam Hoseyni) : از هنرمندان سازنده ساز در خراسان و همدوره با استاد فرمان مرادی و حسن زادخیل.

حشمت دفتر (Hešmat Daftar) : نوازنده ویلن و پیشکار قوام شیرازی است. حشمت دفتر، همدوره رکن الدین خان و از شاگردان ممتاز حسین خان اسماعیل زاده بوده است.

حشمت دیوان، مجید (Majid Hešmat Divān) : معاون دسته موزیک عبدالحسین میرزای فرمانفرما. ریاست موزیک این دسته بعهد سلیمان خان بود که از ممتازترین شاگردان لومر محسوب می شد.

حصار (Hesar) : فروشگاه آلات، کتاب و نوار موسیقی واقع در سرپل تجریش، شمیران.

حصار (Hesār) : گوشه ای است در دستگاه های؛ سه گاه، چهار گاه و نام شعبه ای است از جمله ۲۴ نغمه موسیقی قدیم ایران.

حصار

حصار ابول (Hesāre Abul) : نام گوشه ای است در دستگاه ماهور.

حصار کردی (Hesāre Kordi) : از ۹۷ اصطلاح موسیقی ایرانی که در موسیقی عرب رایج است.

حصار ماهور (Hesāre Māhur) : نام گوشه ای است در دستگاه ماهور.

حصیری، بهرام (Bahrām Hasiri): خواننده ای با قدرت صدا که همکاری نزدیکی با آهنگساز مشهور احمد علی راغب دارد. از بهرام حصیری آلبوم "صدای عشق" اودر دسترس می باشد.

حضرتی، کریم (Karim Hazrati): از عاشیق های مشهور آذربایجان شرقی در سال های پیش و پس از ۱۳۲۵ خورشیدی.

حفظی فر، فرشید (Faršid Hefzi-far): نوازنده معروف ابوا در کانادا.

حقانی، فرانک (Farānak Haqqāni): ترانه سرای فعالی که در تهران زندگی می کند و همکاری نزدیکی با علیرضا عصار و فواد حجازی دارد.

حق کردار، اکبر (Akbar Haq-kerdār): از فارغ التحصیلان دوره لیسانس هنرستان عالی موسیقی در رشته موزیک نظام.

حق نظریان، عروسک (Arusak Haqnazaryān): استاد پیانو در هنرستان عالی موسیقی تهران.

حُقه کاوس (Hoqe Kāvus): نام لحنی است در موسیقی قدیم ایران. در برهان قاطع؛ حُقه کاووس را لحن ششم از سی لحن باربد نوشته اند. نام دیگر حُقه کاووس، حُقه کالوس است.

حقیری، حشمت اله (Hešmat-ollāh Haqiri): نوازنده چیره دست تار و از اعضاء ارکستر موسیقی سنتی آموزشگاه چنگ تهران به سرپرستی استاد جهانگیر کامیان.

Ā,a A,a آدم (Ādam) S,s K,k Š,š سرکش (Sarkēš) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyām)
Z,z واته (Zāle) C,c U,u چوب (Cub) V,v O,o وجدان (Vojdān) I,i ایران (Irān) وات های (الفای) نوین برای درست خواندن

حقیری، غلامرضا (**Qolámrezā Haqiri**) : نوازنده ضرب و از شاگردان ممتاز استاد خسرو بیک در تهران.

حقیقت، عباس (**Abbās Haqiqat**) : از خوانندگان غیر حرفه ای در گیلان در سال های پیش و پس از ۱۳۰۰ خورشیدی. عباس حقیقت، دایی استاد جهانگیر برزین است.

حقیقت، عبدالرحیم (**Abdolrahim Haqiqat**) : محقق و نویسنده شرح حال شاعران و ترانه سرایان و صاحب کتاب "فرهنگ شاعران زبان پارسی".

حقیقی، ایرج (**Iraj Haqiqi**) : ایرج حقیقی در سال ۱۳۲۰ خورشیدی در تهران بدنیا آمد. او در سال ۱۳۴۷ به استخدام رادیو در آمد و بعنوان اپراتور در قسمت FM رادیو ایران مشغول به کار شد. او در سال ۱۳۴۹ همکاری خود را با استودیو بل شروع و در سال ۱۳۵۵ جایزه بهترین صدا برداری رادیو و تلویزیون را بخود اختصاص داد.

حقیقی، سیروس (**Sirus Haqiqi**) : از خوانندگان فعال در ایران که همکاری نزدیکی با ایرج امیر نظامی سرپرست گروه موسیقی فارابی مشهد دارد.

حقیقی شاد، مجید (**Majid Haqiqi-šād**) : نوازنده چیره دست سنتور در ارکستر سنتی آموزشگاه جنگ تهران.

حقیقی، کاوه (**Kāve Haqiqi**) : آهنگساز و تنظیم کننده آهنگ که در رأس آنجلس به فعالیت اشتغال دارد. از کاوه حقیقی آلبوم "تب" با صدای کامران مدنی پور در دسترس می باشد.

حقیقی، کیومرث (**Kyumars Haqiqi**) : نوازنده برجسته سنتور و همدوره با منصور صارمی، عباس زندی، محسن بی آزار، جهانگیر شنجرفی، حسین ملک، رضا ورزنده و ابراهیم سلمکی.

حکاک (**Hakāk**) : کمپانی وارد کننده صفحه های گرامافون که دستگاه ضبط صفحه را بخاطر قمر به ایران آورد. سال های فعالیت این کمپانی پیش و پس از ۱۳۰۶ خورشیدی است.

A,a A,a آدم (Adam) S,s K,k Š,s سرکش (Sarkes) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyām)
وات های (الفای) نوین برای درست خواندن Iran ایران I,i وجدان (Vojdān) V,v O,o جوب (Cub) C,c U,u زاله (Zāle) Z,z

حکمت شعار، عباس [Abbás Hekmat-šowār] : خواننده قدیمی ایران و از پیش پرده خوان های مشهور و همدوره با جمشید شبیانی و نصرت اله کریمی است.

حکمت شعار، ملکه [Malake Hakmat-šowār] : خواننده قدیمی ایران و همدوره با خانم قمرالملوک وزیری که سال ها با اسماعیل مهراثش در جامعه بارید همکاری نزدیکی داشت. ملکه حکمت شعار در ۲۹ اردیبهشت ماه ۱۳۲۷ در سینما رکس لاله زار بمناسبت بزرگداشت حافظ، آثاری از علی نقی وزیری بنام های: "غم مخور" و "دلتنگ" را اجرا نمود که برگگی درخشان در کارنامه هنری او محسوب می شود. از دیگر ترانه هائی که توسط ایشان اجرا شده می توان به: "شکایت نی"، "نا امید" و "می ناب" اشاره داشت.

حکمتی، بیژن [Bižan Hekmati] : مهندس بیژن حکمتی نوازنده چیره دست سنتور در فروردین ماه ۱۳۲۱ خورشیدی در تهران بدنیا آمد. در دوران دبیرستان و در اردوی رامسر مقام اول را در میان نوازندگان سنتور کشور کسب کرد. پس از چندی، نزد استاد ابوالحسن صبا رفت و به فراگیری ویلن پرداخت. استاد بعدی او، پس از فوت ابوالحسن صبا، علی تجویدی بود. بیژن حکمتی در سال ۱۳۵۰ به دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران رفت و پیانو را تحت نظر استاد ملیک اصلانیان فرا گرفت. مهندس حکمتی در سال ۱۳۷۱ به عضویت شورای شعر و موسیقی رادیو و تلویزیون مرکز مشهد انتخاب گردید.

حکیم جوادی، سعید [Sawid Hakim-javādi] : از صداپردازان و صداگذاران در رادیو و تلویزیون ایران در تهران.

حکیم قراری گیلانی [Hakim Qarari Gilāni] : حکیم نورالدین محمد گیلانی متخلص به قراری از یک خاندان علم و ادب در گیلان بود. او از شاعران و خوش نویسان سده دهم و اوائل سده یازدهم است که در بارگاه جلال الدین اکبر شاه همراه با دو برادر دیگرش؛ مسیح الدین ابوالفتح و همام از ارج و قرب خاصی برخوردار بودند.

حکیمی، حسام الدین [Hasām-eddin Hakimi] : زنده یاد حسام الدین حکیمی، نوازنده چیره دست تار، سه تار، سنتور و ضرب که فعالیتش در سبزووار متمرکز بود.

حکیمی، شاپور [Šāpur Hakimi] : از صداپردازان و صداگذاران رادیو و تلویزیون ایران در تهران.

آدم (Ādam) A,a A,a سرکش (Sarkes) J,i W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyam) Z,z زاله (Zāle) C,c U,u جوب (Cub) V,v وحدان (Vojdān) I,i ایران (Iran) وات های (الفای) نوین برای درست خواندن

حکیمی، عزیزاله (Aziz-ollāh Hakimi): عزیزاله حکیمی در سال ۱۳۲۱ خورشیدی در تهران بدنیا آمد. عشق و علاقه او به ضرب باعث شد تا استادمرتضی نی داود او را به استاد حسین تهرانی معرفی کند. عزیزاله حکیمی بمدت ۱۱ سال از مکتب حسین تهرانی فیض می برد. آغاز کار این هنرمند با ارکسترهای: شاپور نیاکان، مجید وفادار و منصور صارمی بود. در سال ۱۳۳۷ خورشیدی با ۶ نوازنده دیگر ضرب، ارکستر ویژه این ساز را تاسیس نمود.

حکیمی، فخرالدین (Faxr-eddin Hakimi): فخرالدین حکیمی در سال ۱۳۱۰ خورشیدی در سبزوار بدنیا آمد. او با تشویق پدر، نزد زنده یاد ضیاء الحق حکیمی به آموختن ردیف های موسیقی سنتی و ضرب پرداخت. معلم بعدی او، عمویش، زنده یاد حسام الدین حکیمی بود که به او نواختن تار، سه تار و سنتور را آموخت.

فخرالدین حکیمی، نزد ساغری اصفهانی و تاج سبزواری دستگاه های موسیقی ایران را فراگرفت. حکیمی، ارکستری از هنرمندان خراسان تشکیل داد و در برنامه های متعدد رادیو مشهد شرکت نمود. او در تلویزیون ایران ارکستری تشکیل داد و برنامه ای تحت نام "بزم آدینه" اجرا نمود.

حکیمی، فرهاد (Farhād Hakimi): نوازنده زبردست سنتور و ضرب و فرزند استاد فخرالدین حکیمی.

حکیمی، ضیاء الحق (Zyā-olhaq Hakimi): زنده یاد حکیمی، شاعر، موسیقیدان و نوازنده چیره دست ضرب در سبزواری، که ۳۵ سال ریاست اداره معارف و اوقاف شهرستان سبزواری را بعهده داشت.

حل (Hal): اصطلاحی در علم هم آهنگی. قاعده قرار گرفتن صداهای مختلف و پیوند آن ها را بهم، حل گویند.

حلاج، رویا (Rouyā Halāj): خانم حلاج، استاد تعلیم سنتور در کانون موسیقی چنگ تهران، و هم چنین مرکز حفظ و اشاعه موسیقی سنتی ایران.

حمزوی، مریم (Maryam Hamzavi): از هنرآموزان هنرستان موسیقی ملی و همدوره با علی محمد خادم میثاق و حسین علی ملاح.

حمید (Hamid) : خواننده خوش صدا پیش از انقلاب و همدوره با زنده یاد مازیار، ابی و داریوش که از او ترانه "گل حسرت" ماندگار شده است.

حمیدی، ترانه (Tarāne Hamidi) : خواننده خوش صدا که از او اجراهایی در مورد ترانه های دلکش در دسترس می باشد. آلبوم "یادگاری" این هنرمند نمونه ای از فعالیت های اوست.

حمیدی، حسین قلی (Hoseyn-qoli Hamidi) : نوازنده ماهر فلوت که در تبریز فعالیت دارد.

حمیدی، دکتر مهدی (Dokto Mehdi Hamidi) : از غزلسرایان و شعرای معاصر که از آثار ایشان در زمینه موسیقی استفاده های فراوانی شده است.

حمیدی، ناصر (Nāser Hamidi) : نوازنده چیره دست سنتور و از مربیان تعلیم موسیقی در آموزشگاه های زنده یاد اسکویی، عبدالله جهان پناه و زنده یاد ولی اله البرز. ناصر حمیدی در سال ۱۳۱۲ خورشیدی در تهران بدنیا آمد. در ۱۵ سالگی شروع به نواختن سنتور نمود. اولین استاد او ابوالحسن صبا بود. ویلن، ساز بعدی او بود که این هنرمند به فراگیری و نوازندگی آن اهتمام گزید و در ارکستر استاد عبدالله جهان پناه به نواختن آن پرداخت.

حمیرا (Homayrā) : حمیرا، خواننده معروف و صاحب نام که سالیان درازی است در عرصه هنر موسیقی ایران می درخشد. از این خواننده ده ها ترانه ماندگار بجا مانده است. آهنگسازان و ترانه سرایان بزرگی با او همکاری کرده اند از آن جمله: کامل علیپور در آلبوم "درویشان" عماد رام در آلبوم "خانه عاشق کجاست". جهان بخش پازوکی، مسعود فردمنش، هما میر افشار، لیلا کسری، منوچهر چشم آذر، محمد مقدم در آلبوم "بهار عشق". کاظم عالمی، بابک رادمنش در آلبوم "سرنوشت".

حمیرا در سال های پیش از انقلاب با هنرمندان بزرگ ایران نظیر؛ حبیب اله بدیعی، پرویز یاحقی همکاری نزدیکی داشت. حمیرا به بانوی آواز ایران مشهور است. او بالغ بر ۳۰ سال است که می خواند و خواننده ای است که همیشه کارهایش تازگی دارد. این خواننده از وسعت صدای بی مانندی برخوردار است. حمیرا در حال حاضر در لس آنجلس زندگی می کند.

حنانه، شهین (Šahin Hanāne) : ترانه سرای مشهور معاصر و همدوره با هما میرافشار، بهادر یگانه، جهان بخش پازوکی و شهریار قنبری.

A,a A,a آدم (Ādam) S,s K,k Š,š سرکش (Sarkēš) J,j W,w جمع (Jamw) Q,q غرق (Qarq) X,x Y,y خیام (Xayyām)
وات های (الفای) نوین برای درست خواندن ایران (Irān) I,i وجدان (Vojdan) V,v O,o جوب (Cub) C,c U,u زاله (Zāle) Z,z

حنانه، مرتضی (Morteza Hanane): استاد تعلیم موسیقی در هنرستان عالی موسیقی، آهنگساز برجسته و سرپرست ارکستر سنفونیک تهران.

استاد مرتضی حنانه در سال ۱۳۰۱ خورشیدی بدنیا آمد. زندگی این هنرمند بزرگ با موسیقی در آمیخته است. برگزاری جشن هزاره ابن سینا در سال ۱۳۳۲ روز مهمی را در زندگی مرتضی حنانه ساخت. در آن سال رهبری ارکستر سنفونیک تهران بعهد او بود و با اجرای سوئیت شهر مرجان، نظر سفیر وقت ایتالیا را که در مراسم حضور داشت جلب و بورس مطالعاتی دریافت داشت. حنانه در آن سال رهسپار ایتالیا شد و در انستیتو موسیقی مذهبی واتیکان در زمینه های مختلف هارمونی کلاسیک و جدید و کنتر پوان به تحصیل و مطالعه پرداخت. مرتضی حنانه، از نخستین کسانی است که به کار دوبله فیلم های ایتالیائی اهتمام گزید. فیلم هائی چون: "طلای ناپل" از ویتوریو دسیکا و "جاده" از فردریکو فلینی.

مرتضی حنانه، سال ها عضو شورای موسیقی رادیو ایران بود و در سال ۱۳۴۱، ارکستر فارابی را به وجود آورد.

زندگی پر بار استاد مرتضی حنانه از زمانی که او سال دوم هنرستان مشغول تحصیل بود آغاز و در سال ۱۳۲۰ خورشیدی قطعه ای برای ارکستر با ویراستاری پرویز محمود نوشت. ساختن موسیقی فیلم هائی چون: "تله"، "صمد و فولاد زره دیو"، "راز درخت سنجد"، "قلندر"، "بابا شمل" و موزیک سریال تلویزیونی "هزار دستان" از کارهای این هنرمند بزرگ است.

حنظله بادغیسی (Hanzale Bādqeysi): شاعر مشهور اواخر سده دوم و اوائل سده سوم هجری که پس از دو قرن خفقان حاکم بر ایران بخاطر استیلای اعراب باعث شگفتن گلزار ادب ایران شد. او از معاصران آل طاهر در خراسان بود. این شاعر گرانقدر در سال ۲۱۹ هجری چشم از جهان فرو بست.

حوزه سازمان تبلیغات اسلامی (Hoze Sāzmān Tabliqāt Eslāmi): تشکیلات وسیعی در امر تولید نوار و CD هنرمندان ایرانی.

حوسیان (Husiyān): خنیاگران، لطفاً به خنیاگر نگاه کنید.

حیاتی گیلانی (Hayāti Gilāni): از شاعران معروف اوائل سده یازدهم هجری است. دیوان این شاعر شامل ۷۰۰۰ بیت است و نسخه ای از آن به شماره ۵۵۶۵ در کتابخانه ملک وجود دارد. این شاعر دارای کتابی است بنام سلیمان و بلقیس در سه هزار بیت.

حیدرزاده، مریم (Maryam Heydarzade): شاعره مشهور معاصر که از اشعارش در حال حاضر، خوانندگان جوان در ایران استفاده می کنند. اشعار این شاعره نابینا، از مرزها گذشته و هنرمندان ساکن لس آنجلس هم از آن استفاده می کنند. مریم حیدرزاده در سال ۱۳۷۵ مجری بخش ادبی در شبکه سوم سیما بود که کارگردانی آن بعهد آقای کاشانی بود. برنامه مذکور باعث شد که حیدرزاده، اشعارش را جمع آوری و آن ها را منتشر سازد. در اردیبهشت ۱۳۷۷ کتاب "پروانه ات خواهم ماند"، در شهریور ۱۳۷۷ مجموعه "مثل هیچ کی" و در آبان همان سال گزیده کتاب را در قالب کاست ارائه داده است. مریم حیدرزاده، کار شاعری و ترانه سرائی را از کودکی و از سن هشت سالگی آغاز کرده است. رشته تحصیلی این شاعر، حقوق قضائی است.

حیدر، شیخ (Seyx Heydar): از موسسین سلسله صفویه در سده هشتم هجری و مخترع چهارتار.

حیدر نیا، محمد علی (Mohammad Ali Heydar-nya): معروف به علی درخشان در سال ۱۳۱۶ در تهران بدنیا آمد. پدر او نوازنده ویلن بود و محمد علی از دوران کودکی به نواختن ویلن علاقمند شد. در سال اول دبیرستان به هنرستان موسیقی ملی رفت. او در کلاس استاد ابوالحسن صبا در مدت ۵ سال تمام ردیف و گوشه های موسیقی ایران را فرا گرفت. علاوه بر ویلن، این هنرمند، بمدت دو سال از استاد خاچاطوریان مشق پیانو گرفت. محمد علی حیدر نیا، در سال ۱۳۴۹ به سرپرستی ارکستر نوین، وزارت فرهنگ و هنر رسید. ایشان در حال حاضر سرپرستی ارکستر سنتی تالار رودکی را بعهد دارند. از این هنرمند بیش از پانصد قطعه موسیقی در زمینه های مختلف وجود دارد.

حیدری (Heydari): خواننده ای که پیش از انقلاب ۵۷ فعال بود و پس از انقلاب فعالیت از او مشاهده نمی شود. از ترانه های معروف او می توان به "نجیب" و "سوغات" اشاره داشت. کار او در رده ای بود که با خوانندگانی چون مارتیک، ستار، لیلا فروهر، شاهرخ آلبوم مشترک انتشار می داد.

حیدری، احمد (Ahmad Heydari): استاد سازنده کمانچه در شهر کرد.

حیدری، ایمران (Imarān Heydari): ایمران حیدری در سال ۱۳۳۵ در تبریز بدنیا آمد. از نوجوانی نواختن ساز عاشیقی را نزد: حاجی علی عبادیان، عیسی دشن و عاشیق قشم آموخت. ایمران حیدری در سال ۱۳۶۰ به تهران آمد و با ارکستر آذربایجانی رادیو همکاری کرد.

این هنرمند گرانقدر، علاوه بر نوازندگی ساز عاشیقی، سازنده این ساز و دیگر سازهای زهی می باشد.

آدم (Adam) A,a A,a Jamw جمع W,w J,r Sarkes) سرکش S,s K,k S,s Xayyam) خیام X,x Y,y Qarq) غرق Q,q

وات های (الفای) نوین برای درست خواندن ایران I,i Vojdan) وجدان V,v O,o Cub) جوب C,c U,u Zale) زاله Z,z

حیدری، بهمن (Bahman Heydari) : بهمن حیدری در سال ۱۳۵۲ خورشیدی به استخدام رادیو و تلویزیون ایران در آمد، و پس از پایان دوره صداپردازی به مرکز رضائیه اعزام و پس از ۵ سال مجدداً به تهران برگشت و صداپردازی بسیاری از سریال های تلویزیونی و فیلم های سینمایی از جمله: "مرگ یزدگرد"، "خانه خلوت" و "روز باشکوه" را انجام داد.

حیدری، محمد (Mohammad Heydari) : استاد محمد حیدری؛ آهنگساز و نوازنده چیره دست سنتور که با بسیاری از خوانندگان صاحب نام قدیم و جدید همکاری مستمر داشته و دارد. استاد حیدری سال ها رهبری ارکستر خواننده جاودان ایران، زنده یاد هایده را بعهده داشت. اکبر گلپایگانی از جمله خوانندگانی است که آثار استاد حیدری را به اجرا در می آورد. "خونه عشق من و تو" و "قدر محبتو بدون" با اشعار هما میر افشار و با اجرای اکبر گلپایگانی از این نمونه است. استاد محمد حیدری، سال ها به سمت استادی در هنرستان عالی موسیقی تهران به تدریس سنتور اشتغال داشتند.

حیران (Heyrán) : از آوازهای اصیل و غم انگیز کردی که بانی همراهی می شود.

حیره (Hire) : کشور کوچک در مغرب رود فرات، نزدیک مدائن که دست نشانده ایران بود. این کشور از مراکز مهم فرهنگی ایران بود و ساز بربط از این مکان به دنیای عرب معرفی گردید.